

ØSTRE OG VESTRE LÆNGDEVEJ, KØBENHAVNS KOMMUNE

UDVIDELSE AF FREDNINGEN AF BISPEBJERG HOSPITAL AFGØRELSE

Kulturstyrelsen har besluttet at udvide den eksisterende bygningsfredning på Bispebjerg Hospital til også at gælde de to nord-sydgående alléer: Østre Længdevej fra nordre portbygning til 1. Tværvej og Vestre Længdevej mellem 1. Tværvej og 5. Tværvej.

Samtidig præciseres det, at fredningen af de tre portbygninger også omfatter de tilhørende udhuse og mure, samt at det i forbindelse med det fredede maskin- og kedelhus er den fritstående skorsten og muren omkring denne, som er fredet, i stedet for "den bagvedliggende hegnede gård og skorstenen".

Fredningen omfatter herefter: De oprindelige bygninger til Bispebjerg Hospital (1908-1913, arkitekt Martin Nyrop og landskabsgartner Edvard Glæsel) bestående af administrationsbygning, de seks pavillonbygninger, de to operationsbygninger samt forbindelsesbygningerne mellem operationsbygningerne og de fire sydligste pavilloner, badebygningen, tre portbygninger med tilhørende udhuse og mure, kapel og lighus, køkkenbygning, vaskeribygning, maskin- og kedelhus med fritstående skorsten og muren omkring denne, sygeplejerskebygning og funktionærbygning, desuden tunnelerne i det aksefaste anlæg, haveanlæggene med og uden mure omkring de seks pavillonbygninger, trappeanlægget i hospitalets akse, vejforløbet gennem de to buer i forbindelsesbygningerne kaldet 2. Tværvej, vejforløbet fra østre til vestre portbygning kaldet 3. Tværvej, de to nord-sydgående alléer: Østre Længdevej fra nordre portbygning til 1. Tværvej og Vestre Længdevej mellem 1. Tværvej og 5. Tværvej, de to cykelskure ved administrationsbygningen samt overalt oprindelige mure og murpiller på ejendommen Bispebjerg Bakke 23, 2400 København NV, matr.nr. 244, Utterslev, Københavns Kommune.

Beslutningen er truffet efter § 3 og § 8, stk. 1 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

BAGGRUND

Kulturstyrelsen underrettede Dem i brev af 18. februar 2013 om, at Det Særlige Bygningssyn har indstillet, at den eksisterende fredning på ejendommen udvides. Samtidig gennemførte styrelsen en høring herom.

Kulturstyrelsen har modtaget to bemærkninger hertil:

I brev af 18. april 2013 finder Region Hovedstaden, at fredningspræciseringen omkring de tre portbygninger og maskin- og kedelhuset, "er i god overensstemmelse med hospitalets ønske om at bevare de pågældende bygninger".

"Region Hovedstaden har ligeledes forståelse for ønsket om fredning af de to alléer... De to alléer er i høj grad med til at give området identitet og udgør samtidig en væsentlig del af Martin Nyrops oprindelige hovedgreb i det oprindelige hospital. Samtidig er alléerne vigtige elementer i den udarbejdede helhedsplan for nybyggeriet på matriklen, hvor de skaber sammenhængen mellem nybyggeriet i den nordlige del og de fredede bygninger i den sydlige del.

"Region Hovedstaden finder imidlertid en fredning af Vestre Længdevej på stykket mellem 4. Tværvej og 5. Tværvej problematisk for realiseringen af helhedsplanen, hvori der bl.a. indgår opførelsen af et parkeringshus og en logistikcentral på vestsiden af Vestre Længdevej mellem 4. og 5. Tværvej. "I forbindelse med dette byggeri forventes det at være nødvendigt at fælde en del af allé-træerne, ligesom vejprofilen givetvis vil blive berørt af grave- og anlægsarbejdet. Det er planlagt, at alléen bliver genplantet med nye træer efter at kældre og tunneller er opført."

På den baggrund ønsker Region Hovedstaden, at "den fremtidige fredning rummer mulighed for fældning af nogle af træerne på det nævnte område naturligtvis med efterfølgende genplantning". Subsidiært ønskes det, at det pågældende vejstykke undtages fra fredningen.

Region Hovedstaden understreger endvidere, at det er vigtigt for hospitalsbyggeriet, at fredningsudvidelsen ikke forsinket den igangværende planproces, som skal være afsluttet pr. 31. december 2013, således at anlæggelsen af ovenfor nævnte parkeringshus og logistikbygning kan påbegyndes januar 2014.

I mail af 29. maj 2013 skriver Københavns Kommune, Teknik- og Miljøforvaltningen, Center for Bydesign, at kommunen tager forslaget om at udvide fredningen med de to nord-sydgående alléer til efterretning. "Københavns Kommune vurderer, at alléernes bærende fredningsværdier i form af vejenes rette og ubrudte forløb samt deres karakter af alléer er i overensstemmelse med principperne i forslag til lokalplan Bispebjerg Hospital". Lokalplanforslaget er vedlagt høringssvaret.

KULTURSTYRELSEN HAR FØLGENDE KOMMENTARER HERTIL:

Styrelsen noterer med tilfredshed, at såvel Region Hovedstaden som Københavns Kommune principielt tilslutter sig en fredning af de to nord-sydgående alléer: Østre Længdevej fra nordre portbygning til 1. Tværvej og Vestre Længdevej mellem 1. Tværvej og 5. Tværvej.

Region Hovedstaden udtrykker dog samtidig betænkelighed ved, om en fredning af den del af Vestre Længdevej, som ligger mellem 4. Tværvej og 5. Tværvej, kan få konsekvenser for det planlagte byggeri af parkeringshus og logistikcentral.

Kulturstyrelsen vil gerne understrege, at formålet med fredningen er at fastholde hospitalets to længdeakser som helt centrale for forståelsen og oplevelsen af det oprindelige anlæg. I forbindelse med fredning af haver, parker, alléer mv. er det imidlertid et vilkår, at træer og vækster fra tid til anden må skiftes ud af forskellige årsager. Kulturstyrelsen ser således ikke nogen konflikt i, at træerne på et stykke af Vestre Længdevej fældes, mens byggeriet står på, og at allé-beplantningen genetableres, så snart det igen er muligt. Det er dog en forudsætning, at såvel træfældning som genplantning sker på grundlag af et projekt, der er godkendt af Kulturstyrelsen.

Endelig er det ikke Kulturstyrelsens opfattelse, at fredningsudvidelsen vil forsinke den igangværende planproces, jf. Københavns Kommunes høringssvar.

BEGRUNDELSE

Kulturstyrelsen finder, at de to nord-syd-gående alléer: Østre Længdevej fra nordre portbygning til 1. Tværvej og Vestre Længdevej mellem 1. Tværvej og 5. Tværvej, på Bispebjerg Hospital, Bispebjerg Bakke 23, 2400 København NV, Københavns Kommune, har de arkitektoniske og kulturhistoriske værdier, der kan begrunde en udvidelse af fredningen.

FORMÅL

Formålet med fredningsudvidelsen er at sikre, at hospitalets to længdeakser, Østre og Vestre Længdevej, bevares som ubrudte vejforløb med allé-beplantning.

KULTURHISTORISK VÆRDI

De to alléer indgår som væsentlige strukturer i arkitekt Martin Nyrops og landskabsgartner Edvard Glæsels fremsynede hospitalsbyggeri fra 1913. Alléerne var - og er - primære adgangsveje, som var med til at gøre hospitalet overskueligt for patienter, personale og besøgende. Alléerne trækker klare grænser mellem det centrale patientområde med sygepavilloner og haveanlæg og servicebygningerne i kanten af anlægget, hvor kun personalet havde sin gang, når man ser bort fra badebygningen. Mod nord afsluttes den østlige allé næsten symbolsk af kapellet - i god afstand fra de egentlige hospitalsbygninger.

ARKITEKTONISK VÆRDI

De to nord-sydgående vejforløb med rumdannende allé-beplantning er vigtige elementer i det aksefaste anlæg på Bispebjerg. Sammen med hovedaksen imellem pavillonbygningerne udgør alléerne de langsgående akser. De ubrudte vejforløb giver et kig igennem hele hospitalsområdet med patientbygninger på den ene side af alléen og servicebygninger på den anden. Terrænfaldet mod syd fornemmes tydeligt. Den østlige allé afsluttes fornemt i nord af kapellet, der ligger præcis i aksens retning.

BÆRENDE FREDNINGSVÆRDI

De bærende fredningsværdier i Østre og Vestre Længdevej udgøres af vejenes rette og ubrudte forløb samt deres karakter af alléer.

ANBEFALINGER

Kulturstyrelsen anbefaler, at der udarbejdes en pleje- og udviklingsplan for de fredede arealer på Bispebjerg Hospital, herunder for de fredede vejforløb.

KLAGEVEJLEDNING

De kan klage over beslutningen til kulturministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, De har modtaget dette brev.

Klagen skal sendes til Kulturstyrelsen, der sender klagen videre til kulturministeren sammen med sagens øvrige materiale.

KONSEKVENSER

En fredning betyder bl.a., at De skal søge Kulturstyrelsen om en tilladelse, hvis De skal foretage bygningsarbejder eller lignende, der rækker ud over almindelig vedligeholdelse.

Dette følger af § 10 i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

Undtaget herfra er visse typer af bygningsarbejder, som kan iværksættes på grundlag af skriftlig underretning, jf. § 10, stk. 5, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger. Reglerne herfor fremgår af bekendtgørelse nr. 159 af 5. februar 2013 om iværksættelse af bygningsarbejder på fredede bygninger på grundlag af skriftlig underretning (vedlagt).

OFFENTLIG BEKENDTGØRELSE OG TINGLYSNING

Kulturstyrelsen vil foretage offentlig bekendtgørelse af beslutningen på sin hjemmeside, www.kulturstyrelsen.dk, og tinglyse fredningen. De vil modtage en kopi af tinglysningen, når den foreligger.

Bygningsfredningen skal respekteres af ejendommens ejer, brugere og andre indehavere af rettigheder over ejendommen, uanset hvornår rettigheden er opnået. Dette følger af § 7, stk. 3, i lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger.

22. august 2013